

O‘TKIR VA SURUNKALI YURAK YETISHMOVCHILIGI

Muallif: Isroilov Abdurashit Mahammadisayevich

Quva Abu Ali ibn Sino nomidagi Jamoat salomatligi texnikumi

Annotatsiya

Ushbu maqolada o‘tkir va surunkali yurak yetishmovchiligi haqida batafsil ma’lumot berilgan. Yurak yetishmovchiligining rivojlanish mexanizmi, klinik belgilari, tashxislash usullari, patofiziologiyasi hamda zamonaviy davolash tamoyillari tahlil qilingan. Shuningdek, ushbu holatlarning farqlari va bemorlarni boshqarish strategiyalari yoritilgan.

Kalit so‘zlar

Yurak yetishmovchiligi, o‘tkir yurak yetishmovchiligi, surunkali yurak yetishmovchiligi, tashxis, davolash.

Abstract

This article provides a comprehensive review of acute and chronic heart failure. It discusses the mechanisms of development, clinical symptoms, diagnostic approaches, pathophysiology, and modern treatment principles of heart failure. The differences between acute and chronic forms of heart failure and management strategies are also highlighted.

Keywords

Heart failure, acute heart failure, chronic heart failure, diagnosis, treatment.

Kirish

Yurak yetishmovchiligi — yurakning organizm ehtiyojini qondira oladigan darajada qon hayday olmasligi bilan xarakterlanuvchi murakkab klinik sindromdir.

Bu holat o'tkir yoki surunkali shakllarda namoyon bo'lishi mumkin. Yurak yetishmovchiligi keng tarqalgan bo'lib, dunyo bo'yicha o'limning eng yuqori ko'rsatkichlariga sabab bo'luvchi kasalliklar qatorida turadi.

O'tkir yurak yetishmovchiligi

O'tkir yurak yetishmovchiligi (O'YY) — yurak faoliyatining tezkor va keskin pasayishi natijasida rivojlanadigan xavfli holatdir. Bu holat ko'pincha miokard infarkti, og'ir aritmiyalar, o'tkir miokardit yoki og'ir gemodinamik buzilishlar oqibatida yuzaga keladi. O'YYda bemorlar keskin nafas qisishi, o'pka shishi, taxikardiya, arterial bosimning pasayishi kabi alomatlar bilan shoshilinch yordamga muhtoj bo'ladi.

Surunkali yurak yetishmovchiligi

Surunkali yurak yetishmovchiligi (SYY) — yurakning uzoq davom etuvchi strukturaviy yoki funksional zararlanishi natijasida bosqichma-bosqich rivojlanadigan holatdir. Bu holatda yurak asta-sekin qon haydash qobiliyatini yo'qota boradi. SYYning asosiy sabablari: arterial gipertenziya, koronar yurak kasalligi, kardiomyopatiyalar, klapan nuqsonlari va boshqa kasalliklar hisoblanadi. SYYda charchoq, nafas qisishi, periferik shishlar, jismoniy faollikning cheklanishi kabi belgilar kuzatiladi.

Tashxislash usullari

Yurak yetishmovchiligini tashxislashda anamnez, fizik ko'rik, laborator va instrumental tekshiruvlar muhim o'rin tutadi. Asosiy tashxislash usullari: EKG, exokardiyografiya, rentgenologik tekshiruv, BNP yoki NT-proBNP darajasini aniqlash, yurak ultratovush tekshiruvlari. Exokardiyografiya yurakning ejeksiya fraksiyasini aniqlashda eng ishonchli usullardan biridir.

Davolash tamoyillari

Yurak yetishmovchiligini davolash uning shakliga va og'irlik darajasiga qarab olib boriladi. O'YYda shoshilinch yordam ko'rsatish talab qilinadi: kislorod

terapiyasi, nitratlar, diuretiklar, inotrop dorilar qoʻllanadi. SYYda esa uzoq muddatli davolash strategiyasi qoʻllanadi: ACE ingibitorlari, beta-blokatorlar, ARBlar, mineralokortikoid antagonistlari, diuretiklar va sogʻlom turmush tarzini shakllantirish muhim oʻrin tutadi. Ogʻir holatlarda kardioverter-defibrillyator, sunʼiy yurak moslamalari yoki yurak transplantatsiyasi talab qilinishi mumkin.

Xulosa

Oʻtkir va surunkali yurak yetishmovchiligi tibbiyotda eng dolzarb muammolardan biri boʻlib, uni erta tashxislash va toʻgʻri davolash bemor hayot sifatini sezilarli darajada yaxshilaydi. Kasallik patogenezini chuqur tushunish va zamonaviy davolash yondashuvlarini qoʻllash — samarali klinik natijalarga erishishning asosiy omilidir.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Braunvald E. Heart Failure. New York, 2021.
2. McMurray J. Chronic Heart Failure. Oxford University Press.
3. Kasabekov B. Kardiologiya asoslari. Toshkent, 2020.
4. European Society of Cardiology Guidelines, 2022.